

JACQUES GAULTIER [LONDEN]
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
[AUGUSTUS 1649]
4970A

Antwoord op een verloren gegane brief van Huygens van juni-juli 1649.

Samenvatting: Gaultier geeft een toelichting over de luit die hij aan Huygens heeft gezonden. Deze is naar zijn overtuiging de beste die hij ooit in handen heeft gehad. Hij rechtvaardigt zich voor de navenant hoge prijs die hij ervoor vraagt.

Door Huygens ontvangen op 28 augustus 1649. Over een antwoord van Huygens is niets bekend.

Primaire bron: Londen, Brit. Libr., Ms. Add. 15944, fols. 46-47: brief (dubbelvel, 20x30cm, abc | d; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 4, nr. 3708, pp. 48-49: samenvatting. Worp las de ontvangstdatum abusievelijk als '28 Aug. 44,' en plaatste de brief op 24 augustus 1644 in de chronologie.

Namen: Henriëtta Maria van Bourbon; Karel I (koning van Engeland); Maarten Mazuere; Mary West.

Plaatsen: Bologna; Engeland; Frankrijk.

Glossarium: armonnie (harmonie); basse (bassnaar); chevalet (brug); corde (snaar); luth (luit); table (dekplaat).

Transcriptie

À Monseigneur

Monseigneur Huygens de Zulichem.

¹Monseigneur,

Pour vous obéir et selon ma promesse j'ay delivré mon luth à Monsieur le secrétaire. Je n'ay rien au monde que se ne maitte en voz mains et tiendray tousjours à grand honneur de vous servir. Vous me dites par la vostre, Monseigneur, que le désirez comparer. Il a esté comparé avec tous les luths de Bologne de France et d'Angleterre et si j'en sçavois un qui la procha ou qui fust aussi bon je ne voudrois pas vous le maittre à un si hault pris. Je n'i mets le prix qui l'a desjà esté achetté auparavant et non pas parce que c'est un excellent luth, mais à cause que je n'en trouveray jamais un tel.

Le vray moyen de le bien comparer c'est d'en jouer bien souvent et lors vous trouverez que dans sa taille et en son armonnie, en sa force, en sa douceur vous n'en trouverez plus que se puisse comparer. Il y a auprès du chevalet, en la place où l'on mait le petit doibt, un piesce; ce n'est pas qu'il y est jamais eu un trou, | 46v | ni aucune rupture, mais a été mise pour prévenir. La table est du plus fort et du plus gros grain qui se soit jamais veu. Je vous l'envoie beaucoup à son desavantage sans qui soit monté. Seulement les basses qu'il y a lonttemps qui y sont. Quand je l'aurois monté, il u falu descendre toutes les cordes, de peur que l'umidité ne tira le chevalet.

Je vous prie, Monseigneur, de ne trouver rude que je traite avec vous de pris, pourquoy, que se soit qui soit à moy, je vous priroy de ragarder l'estat de ma fortune après trent années de service à un si grand roy et royne que je n'ay rien à montrer que ce luth, et de plus je suis marié et une femme qui doibt légitement prétendre sa part de se que j'ay. Cy cela n'estoit, je sçauois assez hardy et libéral pour le vous présenter sans aucun pris.

Escusez dont, | 47r | Monseigneur, par les raisons celuy que veult estre toute sa vie,

1. Ontvangstnotitie van Huygens: <R 28 Augusti 1649.>.

Monseigneur,

vostre très-humble et très-obéissant serviteur
Gaultier.

Vertaling

Aan de heer van Zuilichem.

Mijnheer,

Teneinde u te gehoorzamen en in overeenstemming met mijn belofte heb ik mijn luit afgeleverd aan ²mijnheer de secretaris. Ik heb niets ter wereld dat ik u niet ter hand zou willen stellen, en ik zal het altijd als een eer beschouwen u te dienen. U heeft mij in uw ³brief gezegd, mijnheer, dat u [de luit] met andere wilt vergelijken. Hij is [al] met alle luiten uit Bologna, Frankrijk en Engeland vergeleken, en wanneer ik er een kende die deze zou benaderen, dan wel een die even goed zou zijn, dan zou ik u voor deze niet zo'n hoge prijs vragen. Ik vraag slechts de prijs waarvoor hij tevoren is gekocht, en niet omdat het een voortreffelijke luit is, maar omdat ik nimmer weer een dergelijk exemplaar zal vinden.

De beste manier om hem goed te kunnen vergelijken is er vaak op te spelen. Dan zult u bemerken dat u wat betreft zijn melodie, zijn harmonie, zijn luidheid en zijn zachtheid geen andere zult vinden die de vergelijking ermee kan doorstaan. Vlak bij de brug, bij de plaats waar men de pink plaatst, is een stukje [hout] bevestigd; niet omdat daar ooit een gat heeft gezeten, noch één of andere scheur, maar juist om zo iets te voorkomen. Het dekblad is van het stevigste hout en met de grofste nerf dat men kan vinden. Ik stuur u hem in een [voor de luit] onvoordelige staat, aangezien slechts de bassnaren erop aangebracht zijn, wat al een hele tijd zo is. Wanneer ik deze volledig zou hebben besnaard, zou men alle snaren hebben moeten laten zakken, om te voorkomen dat door de vochtigheid de kam zou lostrekken.

Ik verzoek u, mijnheer, het niet onbeleefd van mij te vinden dat ik de prijs ter sprake breng, aangezien het zo is dat, waar het mij aangaat, ik u zou willen vragen mijn situatie na dertig jaar dienst bij een zo vermaarde ⁴koning en ⁵koningin in acht te nemen, en tevens dat ik niets te bieden heb dan deze luit, en dat ik ook nog getrouwd ben, en dat mijn ⁶vrouw een rechtmatig deel van wat ik heb voor zich kan opeisen. Als dat niet zo was, zou ik wel zo stoutmoedig en vrijgevig zijn om u de luit zonder vooraf vastgestelde prijs aan te bieden.

Verontschuldigt u dus, mijnheer, om de gegeven redenen hem die heel zijn leven wil zijn,

mijnheer,

uw nederige en gehoorzame dienaar
[Jacques] Gaultier.

2. Maarten Mazuere.

3. Huygens aan Gaultier, juni-juli 1649 (verloren?).

4. Karel I.

5. Henriëtte Maria van Bourbon.

6. Mary West.